

RAKETTI-hankkeen ohjausryhmän kokous 18.5.2009

Pöytäkirja

Aika: 18.5.2009 klo 12–16 Paikka: Opetusministeriö, Meritullinkatu 10, neuvotteluhuone Kalevala

Läsnä:

- Hannu Sirén, OPM, puheenjohtaja
- Ilmari Hyvönen, OPM (läsnä klo 13 alkaen)
- Ari Ilkka, Jyväskylän ammattikorkeakoulu
- Matti Jakobsson, Vaasan yliopisto
- Harriet Kurtén, Åbo Akademi
- Klaus Lindberg, CSC
- Mikko Markkola, Tampereen yliopisto
- Jouko Paaso, Vaasan ammattikorkeakoulu
- Tuulikki Paturi, HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu
- Mirja Pöhö, Hämeen ammattikorkeakoulu
- Ilkka Siissalo, Helsingin yliopisto
- Esko Ala–Peijari, CSC, ohjausryhmän sihteeri Pekka Linnan sijaisena
- Tuija Raaska, CSC, ohjausryhmän sihteeri
- Lauri Stigell, läsnä kohdan 5 käsittelyn ajan

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 12:04.

Puheenjohtaja ilmoitti, että Marja Kylämän seuraajaksi on valittu Ilmari Hyvönen. Hän aloittaa työnsä ministeriössä 1.6, mutta osallistuu RAKETTI-ohjausryhmän kokoukseen jo tällä kertaa.

2. Työjärjestyksen hyväksyminen

Asialista hyväksyttiin kokouksen työjärjestykseksi.

3. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Ohjausryhmä hyväksyi edellisen kokouksen pöytäkirjan muutoksitta.

4. RAKETTI–hankkeen rahoitus vuosina 2010–2011

(klo 12:10–13:00)

Klaus Lindberg esitteli RAKETTI–hankkeen taloustilanteen 30.4.2009 mennessä. Ohjausryhmällä ei ollut siihen huomauttamista, sillä toteutuneet kulut ovat olleet budjetoitua vähäisemmät. Sen jälkeen hän esitteli hankkeen karkean tason rahoitussuunnitelman vuosille 2010–2011. Suurin yksittäinen kustannus on XDW–osahanke, joka on siirtymässä valmistelusta toteutusvaiheeseen, ja ohjausryhmän tulisi käsitellä kustannusten jakomallia rakennettavan tietovarastopalvelun osalta.

Klaus Lindberg kävi läpi arviolaskelman, jolla katettaisiin korkeakoulujen ulkoisen raportoinnin osalta tuotannollisen palvelun perustamiskustannustaso. Vuosittaiseksi tuotantopalvelun kustannukseksi on arvioitu noin 1 M€, ja osakustannuksiin osallistuminen alkaa joidenkin korkeakoulujen osalta osittain jo vuoden 2010 lopulla. Lähdejärjestelmien sähköisen tiedonsiirron toteuttaminen tietovarastoon arvioidaan maksavan kullekin korkeakoululle 80 000 - 200 000 € riippuen niiden erilaisten lähdejärjestelmien määrästä ja eksotisuudesta. Muut RAKETTI-hankkeeseen liittyvät kustannukset sisältävät tällä hetkellä noin 3-4 henkilön vuosittaisen työpanoksen CSC:ssä sekä

muuta ostettua konsultointityötä. Vuonna 2010 panostuksia kasvatetaan tai vähennetään ohjausryhmän päätösten mukaan.

Sirén kertoi, että XDW-tietovarastoon lähdetään jo nyt keräämään tietoa vuosittaisessa korkeakoulujen tiedonkeruussa. Tätä koskeva korkeakoulujen tiedonkeruun muutoskirje on lähdössä korkeakouluille. Tiedonkeruu tehdään nyt sellaisesta lähtökohdasta, että jatkossa OPM kerää tietoja korkeakoulujen yhteiseen tietovarastoon (XDW:hen). Suunnitelmana on, että nyt rakennettava tietovarasto tulee pidemmällä tähtäimellä ja portaittain korvaamaan nykyisin käytössä olevat KOTA ja AMKOTA-järjestelmät.

Hankkeen rahoituksen suhteen Sirén kertoi, että RAKETTI-hanke rahoitetaan kokonaan vielä vuoden 2009 ajan opetusministeriön rahoituksella. Tulevina vuosina myös korkeakoulut osallistuvat rahoitukseen ja rahoitusmekanismia täsmennetään sen mukaan, mitkä palvelut tulevat käyttöön.

Ohjausryhmä keskusteli XDW-tietovarastopalvelun mukanaan tuomista eduista ja niiden saamisesta nykyistä paremmin esille. Korkeakouluille edut ovat vielä hahmottumattomia, joten niitä tulisi kirkastaa. Tulisi avata sitä, mitä sisältöjä tietovarastoon syntyy, ja mitkä niistä ovat korkeakoulukohtaisia ja mitkä yhteisiä, jotta korkeakoulun johto voi arvioida tietovaraston hyödyt. Esimerkkeinä näistä eduista mainittiin tapahtumatason tiedontallennus, joka mahdollistaa uudenlaisen tietojen yhdistelyn, ja viranomaisraportoinnin laadun parantuminen ja raportointiin liittyvän työn keventyminen korkeakouluissa.

Ohjausryhmä päätti, että CSC kirjoittaa sisältöjä avaavan ja etuja esiintuovan muistion, joka toimitetaan sähköpostilla ohjausryhmälle hyväksyttäväksi. Ohjausryhmän jäsenet voivat jatkossa hyödyntää sitä omassa viestinnässään mm. korkeakoulunsa sisällä. Lisäksi muistiossa tulee selkiyttää sitä, mitä rahoitukseen liittyviä päätöksiä tulee tehdä syksyn 2009 aikana eri toimijoiden taholla.

5. OPI-osahanke: tilannekatsaus ja opintohallintoyhteistyötä koskevan muistion saama palaute (klo 13:05–14:10)

Lauri Stigell esitteli OPI-osahankkeen tilannekatsauksen sekä korkeakoulujen ja sidosryhmien osahankkeen tavoitemuistioon antamia lausuntoja.

OPI-osahankkeen ohjausryhmä oli järjestäytynyt 6.5.2009, ja se oli käsitellyt tavoitemuistiot kokouksessaan. Erityishuomiota OPI-ohjausryhmä katsoi lausuntoihin pohjaten tarpeelliseksi kiinnittää muistion jatkotyöstämisessä hankkeen tavoitteiden

- nykyistä tarkempaan jäsentämiseen
- perusjärjestelmän määrittelyyn
- eri vaihtoehtojen väliseen kustannusvertailuun
- osahankkeen etenemisen aikatauluttamiseen sekä
- hankekauden jälkeisen koordinaatio-, kehittäjä- ja ylläpitäjäorganisaation hallinta- ja rahoitusmalliin ja tehtäväkenttään.

OPI-ohjausryhmä päätti jatkaa tavoitemuistion käsittelyä kesäkuun kokouksessaan, ja se esitti RAKETTI-ohjausryhmälle, että tavoitemuistio otetaan käsittelyyn alkuperäisestä aikataulusta poiketen vasta syksyn 2009 ensimmäisessä RAKETTI-ohjausryhmän kokouksessa.

Ohjausryhmä päätti ehdotuksen mukaisesti, että osahankkeen tavoitemuistio käsitellään syksyn 2009 ensimmäisessä RAKETTI-ohjausryhmän kokouksessa. Muistion jatkotyöstössä ohjausryhmä edellytti otettavan huomioon OPI-ohjausryhmässä esitetyt huomiot.

Ohjausryhmä päätti, että muistion vaihdantamallin tavoitteeseen sisällytetään ajatus ohjelmistopoolista, johon korkeakoulujen tuottamat sovellukset tulee luovuttaa kaikkien korkeakoulujen käyttöön ilmaiseksi ja vapaasti jatkokehitettäväksi. Näitä järjestelmiä muut korkeakoulut voivat vapaasti käyttää ja jatkokehittää sillä edellytyksellä, että jatkokehityksen tulokset annetaan takaisin kaikkien korkeakoulujen käyttöön.

Ohjausryhmä linjasi, että mikäli tulevaisuudessa korkeakouluissa on käytössä edelleen useampia järjestelmiä, keskeistä on turvata tiedon saumaton liikkuminen järjestelmästä toiseen.

Ohjausryhmä päätti, että tulevassa organisoitumismallissa päätökset tehdään yksinkertaisella enemmistöllä. Organisoitumismallissa mukanaolo edellyttää sitoutumista päätöksentekomalliin, ohjelmistopooliajatuksen sekä järjestelmän perusrakenteeseen.

Ohjausryhmä linjasi, että muistion jatkotyöstössä on huomioitava toimintamallit tilanteessa, jossa korkeakouluissa on käytössä yksi tai useampia järjestelmiä. Malleissa tulee ottaa huomioon myös se, onko tulevaisuuden järjestelmävaihtoehdoissa uusia järjestelmiä vai ainoastaan nykyisiä. Tavoitteena on rakentaa malli, jossa lähivuosina korkeakoulut voivat halutessaan ostaa ohjelmistopooliin rakennettavan/hankittavan järjestelmän.

Ohjausryhmä linjasi osahankkeen rahoitukseen ja hankekoordinaatiomalliin viitaten, että CSC:llä on vastuu viedä OPI-osahanketta eteenpäin ja kustannusvaikutuksiltaan vähäisiä asioita ei tarvitse tuoda RAKETTI-ohjausryhmään. Sen sijaan esimerkiksi isot kilpailutukseen liittyvät asiat on syytä tuoda sitoutumisen saavuttamiseksi ohjausryhmiin.

Kahvitauko (14:10–14:30)

6. KOKOA –osahanke : Kokonaisarkkitehtuurikehittämishanke (AAPA KA pilotti) ja kokonaisarkkitehtuurikäsi kirjatyö HY:n kanssa (14:30–15:10)

Esko Ala–Peijari esitteli KOKOA–osahankkeeseen liittyvät kaksi esitystä: mahdollisen osallistumisen Helsingin yliopiston käynnistämään kokonaisarkkitehtuurikäsi kirjatyöhön ja yhdeksän korkeakoulun yhteisen kokonaisarkkitehtuurin kehittämishankkeen (AAPA KA-Pilotti) liittämisen osaksi KOKOA-osahanketta.

Esko Ala–Peijari kertoi, että Helsingin yliopistossa on laadittu yliopiston kokonaisarkkitehtuurikäsi kirjatan ensimmäinen versio. Käsi kirja tukee korkeakoulun toiminnan ja tietojärjestelmien kokonaisarkkitehtuurin kuvaamista ja kehittämistä. Yliopistojen/korkeakoulujen prosessien ja järjestelmäkentän monimuotoisuuden johdosta HY ehdottaa, että käsi kirjatan kehittämistä ja pilotointia jatketaan yhteistyössä kaikkien halukkaiden korkeakoulujen kanssa. Käsi kirjatan pilotoinnin arvioidaan kestävän noin neljä kuukautta ja siihen pyritään samaan mukaan sekä yliopistoja että ammattikorkeakouluja.

Ohjausryhmä kävi keskustelua käsi kirjatan immateriaalioikeuksista. Nähtiin, että tulosaineiston tulisi olla kaikkien vapaasti käytettävissä ja muokattavissa kunkin korkeakoulun omiin tarkoituksiin sopivaksi.

Ohjausryhmä päätti, että RAKETTI-hanke voi osallistua HY:n kokonaisarkkitehtuurikäsi kirjatan pilotointiin ja edelleen kehittämiseen. Jatkohankkeen konsultointikustannukset voivat olla neuvoteltavan sopimuksen laajuudesta ja osallistuvien korkeakoulujen määrästä riippuen korkeintaan 15.000 euroa.

Esko Ala–Peijari esitteli yhdeksän korkeakoulun yhteisen kokonaisarkkitehtuurin kehittämishankkeen (AAPA KA-Pilotti) liittämisen osaksi KOKOA-osahanketta. AAPA KA-Pilotti on yhdeksän korkeakoulun (kahdeksan ammattikorkeakoulua ja yksi yliopisto; Metropolia, Laurea, HAMK, LAMK, TAMK, PirAMK, Kemi-Tornio AMK, RAMK ja Lapin yliopisto) yhteinen kokonaisarkkitehtuurin kehittämishanke. Ammattikorkeakoulujen IT-johtajat ehdottivat yksimielisesti kokouksessaan 6.2.2009, että ammattikorkeakoulukentällä käynnissä olevat useamman korkeakoulun yhteiset kokonaisarkkitehtuurin kehittämishankkeet tehtäisiin yhteistyössä ja että hanke kytkettäisiin osaksi KOKOA – osahanketta.

RAKETTI-ohjausryhmä käsi teltti aloitetta 16.2. kokouksessaan ja päätti, että ehdotuksen mukaiselle pilottiprojektille laaditaan hankesuunnitelma ja että tuodaan 18.5. kokoukseen päätettäväksi.

AAPA KA-pilottikorkeakoulujen IT-johtajat valmistelivat yhteistyössä hanke-esityksen, jossa ehdotettiin hankkeen liittämistä osaksi RAKETTI-KOKOA hanketta.

Ohjausryhmä päätti, että ehdotettu pilotti voidaan kytkeä osaksi KOKOA–osahanketta edellyttäen, että siinä saadut tulokset ovat julkisia ja kaikkien korkeakoulujen käytettävissä. Ohjausryhmä keskusteli esitetystä rahoitustarpeesta vuosina 2009–2010.

Ohjausryhmä päätti, että KOKOA-osahankkeen budjetista 50 000 euroa voidaan käyttää vuonna 2009 esitetyn kokonaisarkkitehtuuripilotin kustannuksiin, kun korkeakoulut maksavat itse omien asiantuntijoidensa kustannukset esityksen mukaan. Vuoden 2010 KOKOA-osahankkeen budjetista voidaan käyttää 50 000 euroa. Kokous evästi pilottia sopimaan vuoden 2010 kustannukset toimittajan kanssa ehdollisina saatavien tulosten käytettävyyteen.

7. Mahdollisesti käynnistettävä TUTKI-osahanke (15:10–15:30)

Tuija Raaska esitteli TUTKI-osahankkeen valmistelun tulokset ja osahankkeelle mahdollisen organisointimallin. Kokouksessaan 16.2. ohjausryhmä antoi CSC:lle tehtäväksi selvittää kokonaisarkkitehtuurinäkökulmaa hyväksi käyttäen mahdollisen TUTKI-osahankkeen sisältöjä ja komponentteja. Erityisesti tuli perehtyä opetusministeriössä tehtyyn työhön valtakunnallisen julkaisurekisterin osalta sekä niihin mahdollisuuksiin, joita Helsingin yliopistossa syksyllä käyttöön otettava tutkimustietojärjestelmä TUHAT tarjoaa tutkimushallinnon tueksi.

Valmistelun aikana käytiin keskusteluja HY:n TUHAT-hankkeen ja HY:n tutkimushallinnon kanssa; lisäksi Kansalliskirjaston, Tilastokeskuksen, Suomen Akatemian, Aalto Yliopistoa valmistelevan ryhmän, Kuopion yliopiston, Lappeenrannan teknillisen yliopiston ja Hämeen ammattikorkeakoulun kanssa keskusteltiin osahankkeen sisällöstä ja tavoitteista. Ahti Planman Kuopion yliopistosta osallistui TUTKI-valmistelutyöhön jatkona keväällä tehdylle kokonaisarkkitehtuuriselvitykselle.

Valmistelussa osoittautui, että opetusministeriön kannalta valtakunnallisen julkaisurekisterin rakentamistarve on kiireellinen ja sitä halutaan edistää mahdollisimman pian konkreettisesti (Olli Poropudas, Leena Vestala, OPM) ja liittää se osaksi RAKETTI-hanketta. Asiaa on jo pitkälle edistänyt TiedeKOTA-työryhmä laatimalla asettamalla perustason tavoitteet julkaisurekisteripalveluille, ja siihen liittyvää julkaisutyypiluokitusta on vuoden aikana kehitetty edelleen. CSC konsultoi julkaisurekisteripalvelun teknisiä toteuttamisvaihtoehtoja vuonna 2008, jolloin jo todettiin toteuttamisen haasteellisuus, kun korkeakouluissa on käytössä hyvin eri tasoisia lähdejärjestelmiä.

Valmistelun aikana perehdyttiin HY:ssä syksyllä käyttöön otettavan uuden tutkimustietojärjestelmän TUHAT tarjoamiin mahdollisuuksiin. TUHAT-järjestelmä mahdollistaa huomattavan määrän niistä toiminnallisuuksista, jotka muista käytössä olevista tutkimustietojärjestelmistä puuttuvat, ja sen toimivuus julkaisurekisteripalvelujen lähdejärjestelmänä vaikutti lupaavalta ja sitä tulisi selvittää edelleen.

Ohjausryhmä keskusteli julkaisurekisteripalvelujen toteuttamistavasta osana RAKETTI-hanketta ja mm. mahdollisuudesta laajentaa HY:n TUHAT-tutkimustietojärjestelmän käyttöä muihin korkeakouluihin.

Ohjausryhmä päätti perustaa ehdotuksen mukaisesti RAKETTI-hankkeen osahankkeen TUTKI ja konkreettisena toimenpiteenä käynnistää sen alaisuudessa julkaisurekisteripalvelujen toteuttamiseen tähtäävän projektin (JURE). JURE-projektille perustetaan ehdotuksen mukaisesti oma laaja-alainen sisältöosaajista koottu ohjausryhmä ja TUTKI-osahankkeelle resurssoidaan ensimmäisessä vaiheessa henkilötyötä (projektikoordinaattori).

JURE-ohjausryhmän tehtäväksi asetettiin ensimmäisessä vaiheessa selvittää

- ne todelliset palvelutarpeet, jotka julkaisurekisterin tulisi eri sektoreille tuottaa
- yksityiskohtaisemmat lyhyen ja pitkän aikavälin tavoitteet
- mahdollisuus tuottaa osa palveluista XDW-osahankkeen T&K käsitelmällä laajentamalla
- miten muuta korkeakouluissa ja RAKETTI-hankkeessa jo tehtyä työtä ja ratkaisuja voitaisiin hyödyntää (mm. TUHAT-tutkimustietojärjestelmä julkaisurekisteripalvelujen lähdejärjestelmänä)
- kansainvälisten tiedonlähteiden (ISI yms.) hankinta tulisi miettiä osana kokonaisuutta

JURE-ohjausryhmän kokoonpanoksi päätettiin

- Tomi Mäkelä, Helsingin yliopisto, puheenjohtaja (TUHAT)
- Aija Kaitera, Helsingin yliopisto (projektipäällikkö, TUHAT)
- Irma Pasanen, informaatiopalvelupäällikkö, Teknillinen korkeakoulu (Aalto-yliopisto)
- Tiina Salminen, innovaatioasiamies, Tampereen yliopisto
- Harri Lukkarinen, suunnittelupäällikkö, Itä-Suomen yliopisto (tietohallinto)
- Perttu Heino, tutkimusjohtaja, Tampereen ammattikorkeakoulu (amk t&k)
- Sinikka Luokkanen, tietopalvelupäällikkö, Hämeen ammattikorkeakoulu (amk kirjastoverkko)
- Jukka Lindeman, informaattikko, Terveystieteiden tutkimuskeskus (sektoritutkimuskirjasto)
- Jyrki Ilva, projektikoordinaattori, Kansalliskirjasto (julkaisuarkisto-hanke)
- Paula Mikkonen, suunnittelija, Kansalliskirjasto (FinnElib)
- Annamajja Lehvo, johtava tiedeasiantuntija, Suomen Akatemia
- Ari Leppälähti, tilastopäällikkö, tiede- ja teknologiatilastot, Tilastokeskus
- Olli Poropudas, Opetusministeriö
- Tuija Raaska, CSC

Ohjausryhmän sihteerinä toimii CSC:hen rekrytoitava projektikoordinaattori.

Ohjausryhmä päätti, että samanaikaisesti JURE-käynnistyksen kanssa jatketaan myös tutkimusprosessia ja tutkimushallintoa laajemmasta näkökulmasta tarkastelevan TUTKI-osahankkeen valmistelua. Tuija Raaska esitti, että CSC pyytää valmisteluun lisää aikaa syksyyn saakka, sillä asiassa tapahtuu parhailaan paljon, mikä tulee huomioida. Esimerkiksi OPM käynnistää 28.5. laaja-alaisen Tutkimuksen tietoaineistot selvitystyön, jolle asetetaan laaja-alainen poikkihallinnollinen ohjausryhmä. Lisäksi yliopistojen rehtorien neuvosto on uuden yliopistojen rahoitusmallin valmistelun yhteydessä kiinnittänyt huomiota tutkimuksen laatu- ja vaikuttavuuden kehittämiseen ja päätti huhtikuun kokouksessaan asettaa työryhmän julkaisukanavajärjestelmän perustamista varten.

Ohjausryhmä hyväksyi ehdotuksen valmistelun lisäajasta, ja asiaa käsitellään uudelleen syksyn ensimmäisessä kokouksessa.

8. Tiedotusasiat

Ohjausryhmä totesi, että RAKETTI-hankkeen tuorein uutiskirje 4/2009 on julkaistu hankkeen verkkosivuilla http://raketti.csc.fi/ajankohtaista/uutiskirje/uutiskirje_04_2009

Ohjausryhmä piti tiedottamista tärkeänä osana RAKETTI-työtä ja pyysi huolehtimaan tiedotteen riittävän laajasta jakelusta.

Todettiin, että RAKETTI-OPI -osahanke oli esillä ITK2009 tapahtumassa (Interaktiivinen tekniikka opetuksessa-tapahtuma).

9. Seuraavat kokoukset

Ohjausryhmä keskusteli seuraavien kokouksien aikataulusta. Sovittiin, että elokuuksi suunniteltu seminaari pidetään normaalina neljän tunnin kokouksena ja kokous siirretään syyskuun alkuun. Sihteeristö tekee uuden aikaehdotuksen sähköpostilla. (Sihteeristön jälkihuomautus: Kokous on sovittu sähköpostitse pidettäväksi 10.9.2009 klo 12-16.)

Muut sovitut kokousajat ovat:

- keskiviikko 18.11. 2009 klo 12–16
- maanantai 15.2. 2010 klo 12–16
- maanantai 10.5. 2010 klo 12–16
- keskiviikko 18.8. 2010 klo 9–16 (työpaja)
- maanantai 22.11.2010 klo 12–16

10. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15:40.